

POSTANOWIENIE

Dnia 15 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Adam Redzik

SSN Maria Szczepaniec

z odwołania Ł.B.

od uchwały Nr [...] Państwowej Komisji Wyborczej z 12 września 2023 r.
w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Ruch Naprawy Polski od uchwały
Okręgowej Komisji Wyborczej w N.,

z udziałem Państwowej Komisji Wyborczej

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 15 września 2023 r.,

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Okręgowa Komisja Wyborcza w N. (dalej: „OKW w N.”) uchwałą Nr [...] z 6 września 2023 r. na podstawie art. 216 § 2 w zw. z art. 258 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1277 ze zm., dalej: „k.wyb.”) postanowiła odmówić rejestracji Ł.B. (dalej: odwołujący się) – kandydata na senatora komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Ruch Naprawy Polski w okręgu wyborczym nr [...] w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 15 października 2023 r., z powodu nieuzyskania wymaganego poparcia wyborców. W uzasadnieniu uchwały wskazano, że 6 września 2023 r. odwołujący się – osoba upoważniona

przez pełnomocnika wyborczego komitetu wyborczego pod nazwą Komitet Wyborczy Ruch Naprawy Polski zgłosił do OKW w N. kandydata na senatora w okręgu wyborczym nr [...]. W trakcie badania zgłoszenia OKW w N. stwierdziła, że nie uzyskało ono wymaganego poparcia wyborców. Ustalono brak wymaganej liczby osób popierających kandydata na senatora RP w ilości 1998 podpisów (złożono tylko 2 podpisy). OKW w N. wezwała osobę zgłaszającą kandydata do usunięcia wad zgłoszenia w terminie ustalonym dla dokonania zgłoszeń kandydatów na senatora, tj. do 6 września 2023 r. Wad tych nie usunięto jednak we wskazanym terminie.

Państwowa Komisja Wyborcza (dalej: „PKW”) uchwałą nr [...] z 12 września 2023 r. w sprawie odwołania Komitetu Wyborczego Ruch Naprawy Polski od uchwały nr [...] Okręgowej Komisji Wyborczej w N., postanowiła pozostawić odwołanie bez rozpoznania. W uzasadnieniu powyższej uchwały PKW wskazała, że odwołanie od uchwały nr [...] OKW w N. wpłynęło 12 września 2023 r. do PKW za pośrednictwem poczty. Termin na wniesienie odwołania od powyższej uchwały upłynął tymczasem 8 września 2023 r. o godzinie 16:15.

Odwołujący się pismem z 13 września 2023 r. wniósł odwołanie od uchwały PKW nr [...]. Zażądał nakazanie PKW rozpatrzenia jego odwołania z 8 września 2023 r., gdyż, jego zdaniem, dochował terminu 2 dni na jego złożenie. Odwołujący się wskazał, że przybył pod siedzibę PKW w Warszawie 8 września 2023 r. około godziny 16:10, chcąc złożyć osobiście odwołanie od uchwały OKW w N. nr [...]. Z uwagi na brak odpowiednich informacji dotyczących właściwego oznaczenia miejsca, w którym mógł złożyć odwołanie, odwołującemu się nie udało się wnieść pisma przed zamknięciem biura podawczego. W tej sytuacji zdecydował się wysłać odwołanie za pośrednictwem poczty. Odwołujący się uznał, że winę za niezłożenie przez niego odwołania osobiście ponosi PKW – z uwagi na zaniedbania w postaci nieumieszczenia widocznej informacji o zmianie swojej siedziby w „prawdopodobnym okresie remontu”. Odwołujący się wniósł o zabezpieczenie monitoringu z terenu przylegającego do siedziby PKW z 8 września 2023 r. (godz. 16:10-16:20) oraz przesłuchanie w charakterze świadków – funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa (pełniących służbę w budce wartowniczej oraz pełniących służbę na portierni bloku „D” w kancelarii Prezydenta). Niezależnie od powyższego

odwołujący się wskazał, że 5 września 2023 r. został pobity, zaś wszystkich czynności związanych z wniesieniem odwołania musiał dokonywać osobiście (przygotowanie pisma, dojazd do Warszawy).

W odpowiedzi na powyższe odwołanie pismem z 14 września 2023 r. PKW wniosła o jego oddalenie. Wskazano, że zgodnie z art. 9 § 1 i 3 k.wyb. za dzień złożenia odwołania należy rozumieć dzień jego złożenia organowi wyborczemu, tj. PKW w godzinach urzędowania Krajowego Biura Wyborczego. Zwrócono również uwagę, że siedziba PKW i Krajowego Biura Wyborczego nie zmieniła się od 1991 r. Doświadczenie życiowe wskazuje natomiast, że próba załatwienia terminowej sprawy w ostatniej chwili może być z powodów losowych nieskuteczna. Nie może to być jednak powodem nieznaney Kodeksowi wyborczemu procedury przywracania terminu. Całość procedur wyborczych jest uregulowana w Kodeksie wyborczym i wobec tego nie mają do nich zastosowania przepisy innych ustaw. W konkluzji pisma PKW uznała zarzuty odwołującego się za bezzasadne.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne i zasługuje na oddalenie.

Zgodnie z art. 218 § 2 k.wyb. w zw. z art. 258 k.wyb., od postanowień okręgowej komisji wyborczej w sprawie odmowy rejestracji kandydata na senatora, osobie zgłaszającej listę przysługuje prawo odwołania do Państwowej Komisji Wyborczej w terminie 2 dni od daty podania do publicznej wiadomości postanowienia. Państwowa Komisja Wyborcza rozpoznaje sprawę i wydaje postanowienie, podając je niezwłocznie do publicznej wiadomości oraz doręczając je wnoszącym odwołanie oraz okręgowej komisji wyborczej. Ilekroć w Kodeksie wyborczym jest mowa o upływie terminu do wniesienia skargi, odwołania lub innego dokumentu do sądu, organu wyborczego, urzędu gminy, konsula albo kapitana statku, należy przez to rozumieć dzień złożenia skargi, odwołania lub innego dokumentu w sądzie, organowi wyborczemu, w urzędzie gminy, w konsulacie lub kapitanowi statku. Jeżeli Kodeks wyborczy nie stanowi inaczej, czynności wyborcze określone kalendarzem wyborczym oraz czynności związane

z wniesieniem skargi, odwołania lub innego dokumentu, są dokonywane w godzinach urzędowania sądów, organów wyborczych, urzędów gmin oraz konsulatów (art. 9 § 1 i 3 k.wyb.).

Zgodnie z informacją umieszczoną na stronie Krajowego Biura Wyborczego Delegatura w N., uchwała nr [...] OKW w N. z 6 września 2023 r. została podana do wiadomości publicznej 6 września 2023 r. o godz. 16:40. W związku z powyższym termin na wniesienie odwołania do PKW upływał 8 września 2023 r. o 16:15. Pismo odwołującego się wpłynęło tymczasem do PKW 12 września 2023 r.

Argumentację odwołującego się, który podniósł, że zrobił „wszystko aby skutecznie dochować terminu 2 dni na złożenie odwołania do PKW”, uznać należy za chybioną. Przede wszystkim, już z samej treści odwołania wynika, że odwołujący się miał pełną świadomość, jaki jest dokładny termin na złożenie przez niego odwołania i o której godzinie następowało zamknięcie biura podawczego. Potwierdził również, że nie udało mu się złożyć pisma osobiście przed zamknięciem biura podawczego 8 września 2023 r., wobec czego odwołanie wysłał listem poleconym do PKW. Bezsporne pozostają zatem okoliczności, że odwołujący nie dotrzymał ustawowego terminu, o którym mowa w art. 218 § 2 k.wyb. w zw. z art. 258 k.wyb.

W Kodeksie wyborczym nie przewidziano okoliczności, których zaistnienie pozwalałoby na przyjęcie, że pismo zawierające odwołanie od uchwały PKW, złożone po upływie ustawowego terminu, może wywoływać skutki prawne. Sąd Najwyższy podkreśla, że prawo wyborcze zalicza się do gałęzi prawa publicznego. Wobec tego, w odróżnieniu od prawa prywatnego, jednostka nie ma możliwości swobodnego kształtowania swojej sytuacji prawnej i stosunków wiążących ją z państwem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 12 września 2019 r., I NSW 71/19). Prawo to nakłada na obywatela obowiązek dostosowania się do reguł kształtujących m.in. zasady (w tym termin) złożenia odwołania od uchwały o odmowie rejestracji kandydata na senatora. Należy również dodać, że art. 9 k.wyb. stanowi *lex specialis* wobec regulacji określających sposób liczenia terminów w prawie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego niejednokrotnie wskazywano wobec tego, że nie można uznać za równoznaczne z wniesieniem skargi lub odwołania, o których mowa w Kodeksie

wyborczym, ich nadanie w placówce pocztowej dowolnego operatora pocztowego. Wymagane jest, aby pismo to wpłynęło do właściwego organu, jeszcze w godzinach jego urzędowania (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 18 lipca 2019 r., I NSW 65/19; z 15 kwietnia 2020 r., I NSW 10/20; z 9 kwietnia 2020 r., I NSW 18/20; z 9 kwietnia 2020 r., I NSW 16/20).

Biorąc pod uwagę powyższe, należy podkreślić, że na odwołującym się ciążył obowiązek dochowania należytej staranności, wymaganej dla dochowania terminu złożenia odwołania od uchwały PKW. Okoliczności, które przywołuje odwołujący się (późne przybycie do siedziby PKW, brak odpowiedniego oznakowania drogi do biura podawczego, nieudzielenie wystarczającej pomocy ze strony funkcjonariusza Służby Ochrony Państwa, itd.), nie mogą być uznane za obiektywne przyczyny uniemożliwiające mu złożenie odwołania, a tym bardziej – pozwalające na przyjęcie, że złożył je w wymaganym ustawowo terminie. Wręcz przeciwnie, w niniejszej sprawie nie wystąpiły żadne nadzwyczajne okoliczności, a postawione wymagania w zakresie złożenia odwołania były typowe i jednolite dla każdego obywatela chcącego realizować swoje konstytucyjne uprawnienia w zakresie biernego prawa wyborczego. Na odwołującym się ciążył obowiązek odpowiednio wczesnego przybycia do siedziby PKW oraz uprzedniego ustalenia lokalizacji biura podawczego, aby skutecznie złożyć odwołanie w godzinach urzędowania PKW. Z całą pewnością natomiast nie zachodziła potrzeba umieszczania dodatkowej informacji o nowym miejscu składania pism do PKW, ponieważ w rzeczywistości nie występowały okoliczności, takie jak zmiana siedziby PKW na czas remontu, podniesione przez odwołującego się.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

Z.G.

[aw]